

Analogy, co s nimi? Zakázat?

Jako dětský lékař jsem se velmi často setkával s dětmi nebo mladými lidmi, kteří trpěli poruchami příjmu potravy, tedy bulimií, ale především mentální anorexií. A to jsem nepracoval na psychiatrickém oddělení, ale na běžném dětském oddělení okresní nemocnice. Znal jsem dívky, ale i chlapce. Znal jsem ty, kdo přežili, ale i ty, kteří zemřeli. Mám před očima dívku, kterou jsme překládali v metabolickém rozvratu na vyšší pracoviště, ale usměvavou, se všemi se loučící, abychom se za 24 hodin dověděli, že zemřela. Znal jsem dívku, která hubla rodičům před očima, ale rodiče si ničeho nevšimli. Znal jsem chlapce, který neuvěřitelně zhubnul na dětském táboře, také bez toho, že by to tam bylo někomu podezřelé. Znal jsem ženu, která se celý život z osidel nemoci nedostala a zemřela bohužel také.

Během doby jsem narazil na knihu Petry Dvořákové Já jsem hlad. O nemoci jsem se dověděl mnohem víc, než jsem jako pediatr tušil. Tedy to, jak hluboce je v lidské duši zakotvena a čím vším člověk, který je „závislý na hladu“, prochází. Člověk, pro kterého je hlad odměnou i trestem.

Na její upozornění, že existují nějaké analogy, jsem se o tuto problematiku začal zajímat. Moje překvapení dál rostlo. Dočítal jsem se, jak rafinovaně držet diety, aby si toho nikdo nevšiml, jak se oblékat, abych nebyl nápadný, jak pít vodu, abych neměl chuť na jídlo. Prostě všechno to, co jsme jako lékaři jen tušili, všechny ty úskoky tam jsou popsány velmi živě, bez obalu, jak rady podobné těm, kdo si pěstují na zahrádce mrkev. Přesné popisy, přesné recepty, konkrétní rady. Vedle toho obrázky „krásných dívek“ s obdivnými komentáři.

Nabízí se otázka, zdali by se neměly takové webové stránky, tedy ony analogy zakázat. Tedy zakázat... to je těžká práce, a spousta otázek. Ono nejde jen tak něco zakázat, protože se to druhému nelíbí. Je tady přece nějaká svoboda slova, spousta právních a technických otázek. No, ale co s tím?

Mám se jako rodič prostě spokojit s tím, že analogy zakázat nejde, a doufat, že na ně moje dítě jednou nepřijde a nenechá se jimi inspirovat? A co třeba rodiče, které takového mladého člověka už doma mají a pořád jsou zoufale dva kroky za jeho rafinovaností.

Jaká je vlastně souvislost svobody slova a analogů? Pokud bych se mohl pokusit analogy nějak definovat, jsou to webové stránky, na kterých si ti, kteří trpí poruchami příjmu potravy, vyměňují své názory, rady, postupy, jak pokračovat v budování svých představ, snů o svém těle. Jsou zde obsaženy dietní rady a návody, jak svou snahu o hubnutí maskovat. Jako takové, protože slouží sdílení informací, napomáhají šíření nemoci. Nebylo by asi tedy zcela od věci, kdyby i zde stát postupoval tak, jak postupuje proti šíření nakažlivé choroby. Také v těchto případech může stát vstupovat do práv jednotlivců v zájmu ochrany ostatních.

Svoboda slova je vždy velké téma. Je pravda, že svoboda slova je svobodou velmi cennou a víme, jaké byly problémy s tím, když nebyla. České soudy cení svobodu slova velmi vysoko a to je také velmi důležitý moment. V centru lidských práv stojí člověk. Co tedy znamená svoboda slova pro člověka? Možnost vyjádřit se, něco sdělit, projevit se tak, abych byl druhým pochopen. Nejsou ale také ochranou jednotlivce a koneckonců i společnosti samotné? A chce společnost chránit možnost šířit chování spojené s poruchami příjmu potravy? Chránit člověka, aby se mohl svobodně rozvíjet a nežil v nesvobodě nemoci, byť on sám se v ní cítí tolik svobodou a jedinečným?

Důležitými otázkami jsou otázky práva, upravující vztahy ve webovém prostředí. Pokud skutečně k zákazu analogů dojde tak, že tyto stránky nebudou moci být umístěny na serverech ležících na území České republiky, jak zabránit tomu, aby se tyto webové stránky nepřestěhovaly tam, kde jednoduše zakázány nejsou?

Dále by mohl být postižen autor textů. To má ale jeden významný moment. Jedná se s největší pravděpodobností o nemocného člověka, který navíc nemá v jistém smyslu náhled nad svou situací. A nemocní by se měli v první řadě léčit, nikoliv trestat. A asi nelze trestat také toho, kdo na tyto stránky zabloudí, kouká ze zvědavosti nebo proto, že je nemocen. A jaká by vůbec byla sankce? Nebo mohou být analogy nazývány jinak a pak už je přítel google tak rychle nenajde, např. nazývat webové stránky o dietách. A pak budeme zakazovat texty i těch, kteří chtějí poctivě zhubnout, protože mají skutečnou nadváhu?

Osobně nemám radost z toho, když je někdo v osidlech takové nemoci nebo když vidím, že je možné radit ostatním, jak mají postupovat rafinovaněji. Já sám si myslím, že zákazem analogů by svoboda slova v České republice nijak neutrpěla, naopak by se tím zabránilo jejímu dalšímu zneužívání.

Je zde jistě mnoho otázek k řešení a nemůže to být ani jinak, protože je to problematika nová. Ale to neznamená, že by se o ní nemělo diskutovat.

Jaromír Matějek

MUDr. ThLic. Jaromír Matějek, Ph.D., Th.D.

Univerzita Hradec Králové, Pedagogická fakulta, katedra kulturních a náboženských studií
Ambrožova 8, 500 03 Hradec Králové
jaromir.matejek@seznam.cz
<http://matejek.blog.idnes.cz/>
